

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

A11 – Initiative for Economic and Social Rights

Address: Džordža Vašingtona 54/7, 11000 Beograd

E-mail: office@a11initiative.org

Web: www.a11initiative.org

Phone: +38111/3225-172, +38111/3232-030

SAVET ZA ŠTAMPU
Kraljice Natalije 28
11000 Beograd

A11* A11 - Inicijativa za ekonomska
i socijalna prava
Broj: 44/2022
Datum: 8.3.2022.
BEOGRAD

Podnosilac žalbe: Udruženje A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, sa sedištem na adresi Džordža Vašingtona 54/7, 11000 Beograd, koje zastupa Danilo Ćurčić, direktor

List protiv koga se podnosi žalba: Dnevni list „Danas“, sa sedištem na adresi Alekse Nenadovića 19, 11000 Beograd, glavni i odgovorni urednik Dragoljub Petrović

Ž A L B A

Priloga: 1

Na osnovu odredaba Zakona o javnom informisanju i medijima i Kodeksa novinara Srbije, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava izjavljuje žalbu povodom članka „Raj u Vuka Vrčevića“, koji je dnevni list „Danas“ objavio 22.2.2022. godine, u stalnoj rubrici kolumniste Marka Vidojkovića „Ubitačno“, zbog iznošenja neprimerenog sadržaja i širenja lažnih zaključaka, kao i neprofesionalnog ponašanja novinara, čime su grubo prekršene odredbe Kodeksa novinara Srbije i ugrožena prava nacionalnih manjina.

Novinski članak naslovljen „Raj u Vuka Vrčevića“ je objavljen u dnevnom listu „Danas“ u rubrici „Ubitačno“ Marka Vidojkovića 22.2.2022. godine. U tekstu se govori o beogradskom romskom naselju poznatijem kao Vuka Vrčevića, a Marko Vidojković daje „slikoviti“ prikaz naselja, i pobrojava tradicije i običaje romske populacije, aludirajući na to da im je od strane vlasti sve dopušteno dok imaju njihov glas na izborima. Povod za ovakav tekst i jesu predstojeći izbori, ali problem pravi sam sadržaj jer se na najbrutalniji način vređaju pripadnici romske nacionalne manjine, što predstavlja nastavak dugog niza slučajeva rasizma i diskriminacije prema Romima, i doprinosi produbljivanju stereotipa prema njima.

Prilog: Fotokopija članka objavljenog 22.2.2022. godine u dnevnom listu „Danas“

U opisu naselja u tekstu autor, između ostalog, navodi „Slobodno otvorite prozor, miris će vas udariti kao da ste na ajahuaski“ ... „Na svaku protivpožarnu intervenciju ovde se odgovara tradicionalno, sa tri nova požara“, kao i „Vatrogasci će ponekad, u skladu sa lokalnim običajima, biti kamenovani, a ako se požar proširi na obližnje kuće, ništa strašno, to je samo karton i to je samo život“. Najproblematičniji deo teksta govori o tome da „je režim sa Romima postigao istorijski dogovor“, odnosno da „*Rome niko u Beogradu ne šikanira, bezbrižno prose po semaforima, duvaju lepak i šmrču heroin, u skladu sa običajima i tradicijom. Dozvoljeno im je da džepare po gradskom saobraćaju, sve može, samo ako određenog dana sedneš u beli kombi koji će te odvesti na glasačko mesto i tamo glasati kako ti je rečeno.*“

Ovakvo neprofesionalno i u najmanju ruku pogrdno prikazivanje romske nacionalne manjine, kao i njihova rasistička generalizacija, čine da se rašire postoje predrasude o Romima, što narušava već tešku poziciju ove ranjive grupe. Takođe, jednako veliki problem predstavlja i naknadno izvinjenje uredništva, odnosno *neizvinjenje istog*, koje u stvari pokazuje koliko je duboko ukorenjen rasizam prema Romima, a koji se po pravilu pravda ironijom, umetničkim slobodama i sličnim konstrukcijama. U pomenutoj vesti koja je objavljena sutradan, uredništvo lista se izvinjava „ako je kolumna Marka Vidojkovića povredila bilo čija osećanja“. Izvinjenja javnosti i Romima koja počinju sa „ako“ jednostavno nisu izvinjenja, a uredništvo lista sa višegodišnjim iskustvom „u zalaganju za prava svih ljudi, ma koje vere, rase i nacije bili“ bi to moralo znati. Činjenica je da su Romi najugroženija i najdiskriminisana nacionalna manjina u Srbiji, da im je zbog uslova života životni vek znatno kraći nego ostatku populacije, i da su struja, voda i pristup adekvatnom stanovanju za mnoge Rome apsolutno nedostupni. To je slučaj i u naselju Vuka Vrčevića, gde ogroman broj Roma živi u ekstremno siromašnim uslovima, ispod granice ljudskog dostojanstva.

Ovim povodom, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, u čijem je radu fokus na zaštiti i unapređenju prava socijalno ugroženih grupa, ukazuje da senzacionalističko izveštavanje i neprimeren sadržaj navedenog teksta podstiče diskriminaciju nacionalnih manjina, u konkretnom slučaju, romske zajednice kako u naselju Vuka Vrčevića, tako i u Beogradu, odnosno uopšteno u Srbiji. Podnosilac žalbe ističe da je autor sadržajem teksta **grubo prekršio Kodeks novinara Srbije u nekoliko tačaka.**

Najpre, u Odeljku I Kodeksa novinara Srbije se govori o **istinitosti izveštavanja**. U spornom tekstu su iznesene uopštene i neproverene informacije, čime su povređene prve dve stavke ovog Odeljka, koje govore o tome da je *obaveza novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost*, kao i da je *pravo medija da imaju različite uređivačke koncepte, ali je obaveza novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja*. Ovde je jasno da se autor nije pridržavao ovog pravila, jer se u tekstu **ne**

pravi nikakva razlika između činjenica, komentara, pretpostavki i nagađanja. Generalizacija pripadnika romske nacionalnosti i poigravanje sa običajima njihove kulture su nedopustivi, jer ovakav sadržaj olako stavlja sve Rome u isti položaj, bez ikakvog pozivanja na konkretne činjenice. Na ovaj način se širi slika o Romima koji „bezbržno prose po semaforima, duvaju lepak i šmrču heroin“, kamenuju vatrogasce, a skreće pažnja sa problema sa kojima se oni svakodnevno suočavaju, upravo zbog pomenutih predrasuda koje ova nacionalna manjina konstantno trpi. Autor teksta je izneo svoje stavove, bez ikakvog poštovanja za populaciju o kojoj govori, a s obzirom na težinu ovih izjava, iznenađuje činjenica da u tome nije sprečen od strane izdavača, odnosno lista koji se, kako navodi zalaže za prava svih ljudi.

Nadalje, u Odeljku IV Kodeksa, koji se bavi **odgovornošću novinara**, propisano je da se *novinar mora suprotstaviti svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja*, a zatim i da je *novinar dužan da poštuje i štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa*. S obzirom da se ovde radi upravo o ugroženoj grupi, veoma često diskriminisanoj na osnovu rase, jasno je da **autor nije obraćao pažnju na to da li se pisanjem teksta povređuju prava i dostojanstvo lica o kojima piše**, već se, naprotiv, vodio „zabavnim“ predstavljanjem teškog života jedne osetljive manjine. **Autor teksta ne samo da se nije poneo u skladu sa svojom obavezom sprečavanja diskriminacije, već je sam doprineo tome da se postojeće predrasude rašire, optirajući se za ironičan naslov i izrazito pogrdan i uvredljiv tekst.** Isto tako, u Odeljku V o novinarskoj pažnji se napominje da *novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu*. Upravo zbog navedene opasnosti od širenja diskriminacije i moći koju poseduju mediji u ovom smislu, novinari treba da se suzdrže od objavljivanja takvih tekstova koji bi mogli da šire ne samo već postojeću diskriminaciju prema određenim ugroženim grupama, već i bilo kakvu vrstu diskriminacije. Takođe, u Odeljku VII Kodeksa, koji se bavi **poštovanjem privatnosti**, naglašeno je da *novinar poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše*. Kao što je već napomenuto, autor teksta nije vodio računa o zaštiti ničijeg dostojanstva prilikom pisanja predmetnog teksta. Sve navedeno je ne samo u suprotnosti sa Kodeksom novinara Srbije, već i sa odredbama Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.

Imajući u vidu sve navedeno, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava **podnosi žalbu Savetu za štampu i predlaže da je Komisija za žalbe usvoji**, i da utvrdi da je dnevni list „Danas“ povredio odredbe Kodeksa novinara Srbije, te da istom listu naloži objavljivanje navedene odluke.

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

A11 – Initiative for Economic and Social Rights
Address: Džordža Vašingtona 54/7, 11000 Beograd
E-mail: office@a11initiative.org
Web: www.a11initiative.org
Phone: +38111/3225-172, +38111/3232-030

U Beogradu, 7.3.2022. godine

INICIJATIVA ZA
EKONOMSKA I
SOCIJALNA PRAVA

Za podnosioca žalbe:

Danilo Čurčić, direktor
A 11 – Inicijativa za
ekonomska i socijalna prava